

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. VI. Vtrùm Patres antiqui meruerint circumstantias Incarnationis, &
Beata Virgo ut esset Mater Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

unde sciant has esse veras Scripturas, vel se non perperam eas interpretari, respondebunt spiritu suo dicente se id scire, & mutuam hanc causalitatem in sui defensionem proferent. Idem in aliis multis ostendi posset, quæ cuivis facillè occurrent.

SECTIO SEXTA.

Utrum Patres antiqui meruerint circumstantias Incarnationis, & B. Virgo ut esset Mater Dei?

I. *Quæstio tam de substantiâ Incarnationis procedit, quàm de circumstantiis.*

EXPEDITIS iis quæ ad Christi meritum spectant, restat ut aliquid de meritis antiquorum Patrum, qui Incarnationem tempore antecesserant addamus, quo pacto scilicet vel substantiam Incarnationis vel circumstantias meruerint, aut mereri potuerint. Et quidem non potuisse Sanctos Patres, vel ullam puram creaturam, divini Verbi Incarnationem de condigno mereri, videtur manifestum; meritum enim condignum æqualitatem habere debet cum præmio, nullus autem actus puræ creaturæ, gratiæ etiam infinitæ instructæ par esse potest unioni hypostaticæ, ob illius cum Verbo conjunctionem, ut apud omnes est in confesso.

II. *Difficultas hæc primò discutitur circa B. Virginem.*

Ex resolutione itaque secundæ partis tituli de Beatissimâ Virgine, facillè resolvetur prima, cum in eâ minor sit difficultas. Ratio ergo dubitandi est, quia B. Virgo quicquid habuit meriti habuit ex meritis Christi; ergo non potuit mereri ut esset mater Christi, antecedens admittitur ab omnibus: Consequentia probatur, Si omne meritum Virginis proveniat à meritis Christi; ergo pro priori aliquo naturæ existunt merita Christi, quàm merita Virginis; ergo & ipse Christus, cum prius existere debeat quàm operari, ergo non potest Beata Virgo mereri suam maternitatem. Probatur consequentia: Mereri maternitatem est mereri ut producat Christum, sed hoc fieri non potest, cum pro aliquo prior ad omne ejus meritum, existere debeat Christus, utpote qui prius debet operari, ergo, &c.

III. *Aliud est mereri de condigno Maternitatem, aliud mereri copiosam gratiam per quam disponitur ut esse digna Mater Dei.*

Notandum primò quoad meritum de condigno, diversam esse quæstionem: utrum meruerit B. Virgo maternitatem, & utrum meruerit copiosam illam gratiam, quæ disponebatur ut esset digna Mater Dei; non enim semper qui meretur condignè dispositiones ad formam, meretur de condigno formam, quando inter hanc & illas non est physica connexio, & exigentia naturalis, sed ex quadam solum decentiâ, ad quemcunque enim pervenisset B. Virgo perfectionis gradum, nullatamen vis illata fuisset naturis rerum, si Mater Dei non fuisset, cum vel præcisè quia voluit, vel ob aliam causam potuisset Deus illi eam gratiam infundere. Hanc verò dispositionem ad maternitatem partim habuit gratis collatam, ut quod ab originali præservata fuerit, quod tam copiosam gratiam simul cum habitibus infusus tanquam fundamentum secururæ sanctitatis ab initio receperit, &c. partim verò suis meritis obtinuit, nempe nobilibus illis actibus, quibus gratiam & sanctitatem in dies auxit, virginitatem Deo consecravit, &c. Et in hoc sensu loquuntur multi ex Patribus, dum dicunt eam fuisse dignam Matrem Dei, & condignè se ad dignitatem illam disposuisse.

Dispositionem illam ad Maternitatem Maria partim gratis accepit, partim meritis obtinuit.

Notandum secundò: Quamvis de facto Beata Virgo non meruerit Maternitatem de condigno, cum insumptus fuerit valor meritorum ipsius in merendo gratiæ & gloriæ augmentum, cum quo peculiarem habent proportionem, non tamen est tantum donum illud ut excedat valorem meritorum ejus, cum juxta S. Augustinum majus sit concipere Deum mente quàm ventre: unde de Beatâ Virgine ait, *Beatior fuit MARIA percipiendo fidem Christi, quàm concipiendo carnem Christi*; deinde subdit: *Sic & Materna propinquitas nihil MARIE profuisset, nisi felicius Christum corde quàm carne gestasset.* Præfens verò quæstio procedit de merito de congruo, unde non apparet qua ratione mereri potuerit Virgo ut esset Mater Christi, cum omne meritum receperit ex meritis Christi.

IV. *Magis enim Christi de condigno non excedebat valorem meritorum B. Virginis.*

Aliqui, ut hoc defendant, dicunt Matrem in prolis efformatione non habere concursum effectivum, sed solum subministrare materiam, ex qua corpus infantis compingatur; quam sententiam sequitur S. Thom. hic, quæst. 32. articul. 4. Dicunt ergo hi auctores fuisse prævisum Christum in primo signo existentem cum illâ materiâ, & ut sic, inquirunt, existens meruit gratiam Virginis qua meruit in se habere partem illam materiæ ex qua corpus Christi prævisum fuerat componendum. Sed contra: licet enim olim communis esset inter Philosophos opinio negans Matri concursum activum in prolem, jam tamen contrarium tum à Philosophis tum Medicis habetur certum, quo admissio stare nequit hæc sententia, cum omnia tribuenda sint Virgini respectu Christi, quæ aliis matribus conceduntur respectu suæ prolis, alioqui non esset verè Mater Christi.

V. *Et ab hac se difficultate expedians nonnulli, dicunt matrem in generatione proli non concurrere effectivè.*

Secundò alii dicunt humanitatem Christi primo Incarnationis instanti productam fuisse duplici actione totali, primâ à solo Deo independentem à Virgine, & per hanc actionem existens Christus meruit, inquirunt, gratiam antiquis Patribus & Virgini, per quam illa meruit ut in eodem instanti reali secundò eum produceret per aliam actionem totalem, fieretque ejus Mater: ita P. Erice 1. parte, tractatu 3. Disp. 39, cap. 4. & ex Recentioribus non pauci.

VI. *Alii, ut istè nodum solvant, insistent ad hanc opinionem totalem terminatam ad humanitatem Christi.*

Sed contra primò: Concilia siquidem & Patres, ut constat ex quintâ Synodo, canone 2. duas tantum agnoscunt Christi generationes, primam secundum divinitatem, ex Patre sine Matre, secundam quoad humanitatem, ex Matre sine Patre; secundum hanc autem sententiam ponitur tertia ejusdem generatio contra mentem Patrum. Contra secundò, hinc namque sequitur Beatam Virginem non fuisse verè Matrem Christi. Probatur: non enim præstat ei quod alie Matres præstant suis filiis, cum simpliciter non det illi esse in instanti conceptionis, sed secundò solum, & secundum quid; simpliciter enim supponitur Christus esse per aliam actionem independentem ab hac. Contra tertio, nam hinc sequeretur Virginem non esse Matrem Christi secundum actionem aliquam ex parte sui connaturalem, sed per actionem quandam extravagantem, & ad productionem filii non conducentem.

VII. *Hæc tamen sententia res prout Christi generationes, cum Patres & Concilia tantum agnoscant dicit.*

Tertio, Pater Suarez, ut in aliis, ita hic recurrit ad diversitatem intentionis & executionis, aitque merita & existentiam Christi ut in intentione fuisse principium meriti B. Virginis, in executione verò Christum ait fuisse meritorum Beata Virginis præmium. Sed contra: nam

VIII. *Pater Suarez totum reducit ad ordinem intentionis & executionis.*

merita,

merita, ut superius diximus, non movent nisi ut existentia, ergo non nisi ut executioni mandata; ergo non potest B. Virgo ex meritis Christi habere quod sit Mater Christi, sic enim principium meriti caderet sub meritum, & Christus esset causa moralis productionis sui, priusque operaretur quam existeret ut discurrerent patebit.

IX.
Dicunt alii Christum fuisse praefinitum in virili aetate, & sic meruisse gratiam Virgini.

Quartò alii sic signa instituunt: dicunt itaque, in primo signo post praefinitum peccatum, Deum praefinitum Christum in aetate virili existentem per actionem à solo Deo procedentem independentem à concursu Virginis, & hoc modo, inquit, existens meruit gratiam Virgini, per quam merebatur ipsa ut esset Mater Christi infantis, sicque principium meriti non cadit sub meritum, nam Christus ut vir, est principium meriti, ut puer praemium, ut vir autem planè independentens est à se ut puero.

X.
Hac sententia, quamvis possibilis, easdem patitur difficultates, quae Sect. praecedente contra secundum modum sunt allatae.

Hic modus dicendi est possibilis, easdem tamen difficultates patitur, quas contra secundum modum supra attulimus, & praeterea quòd Patres & Scripturae non alium agnoscant productionis modum, quam conceptionis ex Virgine, quod etiam urget contra secundum modum. Deinde Sanctus Augustinus de correptione & gratia, c. 11. expressè docet humanitatem Christi sine ullis meritis in ipsa praecedentibus accepisse unionem hypostaticam, quod tamen in hac sententià aegre salvatur, cum unionem in primo conceptionis instanti praecesserint ordine naturae merita Christi in aetate virili praefinita, tanquam causa moralis illius.

XI.
Signa ab aliis ita induuntur, ut beatissima Virgo in adultâ aetate fuerit praefinita, proli concipiendâ apta.

Quintò itaque alii sic procedunt, & in primo signo dicunt praefinitam fuisse Beatam Virginem in aetate jam adultâ, proli concipiendâ aptam, & existentem per actionem à solo Deo procedentem, independentem ab omni causâ creatâ, ut prior modus loquebatur de Christo, sicque in illo instanti reali decrevit Deus cum eâ concurrere ad Christi humanitatem per concursum maternum generandam. Deinde existens jam anima Christi unita corpori & Verbo obtulit se ad mortem pro hominibus sustinendam, per quam voluntatem incepit gratiam & tori humano generi & Matri mereri: Unde in illo instanti prius ratione existerat Beata Virgo, eratque Mater Dei, quam vel gratiam, vel ullam actum meritòrium haberet. Postquam verò electa est in Matrem, meruit per gratiam & auxilia ex meritis Filii sibi collata summum illum gratiae & virtutum cumulum, per quem disponebatur ut esset digna Mater Dei, quae proinde dispositiones erant natura consequentes maternitatem, non antecedentes. Haec insinuare videtur Ragusa hic, Disp. 46. & P. Praepositus in hunc articulum, & Recentiores aliqui.

XII.
Hic maternitatem merendi modus praeparat ad veritatem accedere videtur.

Hic modus dicendi, si non facilis, saltem ex omnibus minus difficilis videtur, & sequendus: varia tamen objici contra eum possunt, & in primis praefinitionem illam Virginis in adultâ aetate primò producendâ quid valde extraordinarium, videri. Ad hoc tamen respondetur, in nulla sententiâ non statui in hoc puncto aliquid extraordinarium; ergo hoc nihil obstat veritati hujus opinionis.

XIII.
Difficultatem deinde in hac procedendi viâ faciunt difficultates quorundam Patrum.

Secundò, juxta hanc sententiam videtur Beata Virgo non meruisse suam maternitatem, quod tamen durum videtur, & contra auctoritatem Patrum. Sed in primis quo ad Patres ab omnibus explicari debent, cum frequenter dicere videantur ipsam de condigno hanc dignitatem me-

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. 11.

ruisse, quod tamen Theologi hodie passim negant. Deinde aliqui ex Patribus dicunt non meruisse Virginem, suam maternitatem, unde S. Augustinus, ait Conceptionem ex Virgine factam fuisse nullis praecedentibus meritis; ergo nec merita Virginis eam praecesserunt. Tertio dico Beatam Virginem licet quoad immediatam productionem humanitatis Christi, eam non meruerit, meruit tamen mediatam, seu praeparationem illius numero materiae ex qua Deus decrevit Christi corpus primò efformare, ex quo factum est, ut supposito decreto Incarnationis Christi, non potuerit Deus non ipsum primò in utero Sanctissimae hujus Virginis producere. Meruit ergo Virgo Maternitatem in ratione completae Maternitatis, ad quod requiritur ut substantia proli prius fuerit substantia Matris.

XIV.

Tertio, difficultatem in hac sententiâ facit, hinc quippe sequi videtur Virginem in instanti Incarnationis non dependisse à suis parentibus, quod tamen non videtur admitendum. Respondeo nil in hoc esse incommodi, sicut enim multa alia ei conceduntur privilegia, ita & hoc concedi poterat, exituram scilicet illam fuisse, quamvis parentes eam non genuissent.

Dices: Hinc sequi B. Virginem in instanti Incarnationis non dependisse à suis parentibus.

Quartò, in hac opinione non caret difficultate, quòd Sancti Patres consensui Virginis attribuunt mundi redemptionem: unde S. Bernardus homiliâ quartâ super Misus est, sic Virginem alloquitur adhortans quasi eam ad consensum praebendum: Hoc totus mundus tuis genibus provolutus expectat, nec immeritò, quando ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captivorum, liberatio damnatorum, salus denique universorum filiorum Adam, totius generis tui. Similia habet S. Augustinus sermone 17. de Tempore. Respondeo, si loquantur Patres de dependentiâ à priori, constat loqui eos de consensu objectivo Virginis, seu objecto consensus illius; si autem loquantur de formali, intelligi solum debent de dependentiâ à posteriori, sicut etiam hoc sensu dependebat à copiosa illâ gratiâ & aliis privilegiis, quae tamen fuerunt naturâ quid consequens Incarnationem.

XV.
Id ulterius in hac sententiâ est difficile, quòd Patres aliqui consensui Virginis tribuunt mundi redemptionem.

Notandum verò, secundum hanc rationem procedendi defendi non posse exemptionem Virginis à debito proximo peccati originalis priori ex duobus modis supra assignatis, ita scilicet ut illa eximeretur à pacto, quam sibi designasset in Matrem, cum enim in hoc modo procedendi non sit designata in Matrem ex meritis Christi, sequeretur non esse redemptam per Christum, quod tamen dici non debet.

XVI.
Vnus ex modis supra assignatis de exemptione Virginis à peccati originali debito proximo, non potest in hac viâ subsistere.

Hinc patet quid dicendum sit de alterâ parte tituli circa antiquos Patres, ipsos scilicet, non substantiam Incarnationis; sic enim principium meriti caderet sub meritum, sed tantum aliquas illius circumstantias de congruo meruisse. Abraham exempli gratia meruit ut Christus ex illius prole nasceretur, merendo scilicet ut Virgo illa, quae Deum jam videbatur paritura, nasceretur ipsius filia, & paulatim in eam aetatem adoleresceret, in qua Deum gigneret. Alii meruerunt ut Christus potius in synagogâ nasceretur, quam inter gentes. Simeon senex meruit ut jam conceptus nasceretur in Bethleem, ut hac ratione citius ipsum videret, &c. In iis verò orationibus, quibus Prophetae videntur petere ipsam Incarnationis substantiam, ut *Rorate caeli de super. Veniam distumpere callos, &c.* Respondeo in his & similibus non petuisse Incarnationem, quam jam sciebant futuram, Christumque venturum ut auctorem

XVII.
Antiqui Patres, non substantiam Incarnationis, sed aliquas tantum illius circumstantias meruerunt.

honorum omnium, sed solum ostendebant affectum suum erga Christum, quod utile imprimis illis erat, vel ad summum petebant accelerationem hujus mysterii, quod alia etiam omnia indicant, *Veni Domine, & noli tardare. Veniat qui venturus est, &c.* sic Apocal. c. 6. significantur oratio Sancti ut Deus veniendo ad iudicium vindicet sanguinem ipsorum, vel ut affectum suum erga ostensionem divinæ justitiæ demonstrant, vel denique ut iudicii diem suis orationibus accelerent.

XVIII. *Virum, saltem divinitus antiquis Patres mereri potuerint divini Verbi incarnationem de congruo.* **Quæres:** Etsi de facto Sancti Patres in hoc statu rerum, per opera sua, etiam in gratiâ facta, mereri de congruo nequeant divini Verbi Incarnationem quoad substantiam; utrum saltem in alio statu eam divinitus mereri potuerint? Negant ex Recentioribus nonnulli; sicut enim, inquit, visionem beatam opera naturalia mereri nequeunt, etiam de congruo, ob maximam operationum naturalium à visione beatificâ distantiam, ita nulla merita puræ creaturæ, etiam in gratiâ facta, apta videntur ad merendam de congruo unionem hypostaticam, utpote quæ ob summam excellentiam magis distare videtur à merito puræ creaturæ, quam gratia habitualis, aut visio ab operibus merè naturalibus.

XIX. *In aliâ tamen serie rerum potuerint mereri homines* **Dicendum** nihilominus, si Deus aliam rerum seriem instituisset, potuisse homines gratiâ habituali, & aliis auxiliis ad actus supernaturales necessarios instructos, mereri de congruo divini

Verbi Incarnationem quoad substantiam. Nec ^{mereri incarnationem de congruo.} obstat quod Recentiores illi objiciebant de actu naturali respectu gratiæ & præmii supernaturalis, nam ut Tomo præcedente, Disp. 113. ostendi, & supra etiam obiter declaravi, res naturales & supernaturales tendunt ad duos fines disparatos, nullamque inter se habent proportionem, neque subordinationem, cum sint in planè diverso ordine: unde sicut, ut ibidem dixi, duæ lineæ rectæ parallellæ, quantumvis protendantur, nunquam in idem punctum coeunt, ita res naturales & supernaturales, nunquam in eodem fine conveniunt. At verò actus boni supernaturales & unio hypostatica, etsi in entitate & perfectione physica maximè inter se distent, sunt tamen in eodem ordine entis supernaturalis, & ad eundem finem tendunt, ut nimirum homines æternæ beatitudinis participes efficiant, & cælestis regni concives.

XX. Deinde, quamvis unio hypostatica humanitatem connectat cum Verbo, est tamen quid in se finitum, unde non apparet cur actus aliquis supernaturalis de congruo illam mereri nequeat. Tandem Patres omnes & Concilia actum naturalem improportionatum esse docent ad merendum, etiam de congruo præmium supernaturale, nullus tamen hoc vel leviter insinuat de actu supernaturali hominis in gratiâ existentis respectu unionis hypostaticæ.

